

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНКУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:

ЗА ГОДИНУ	6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ	3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ЗА ГОДИНУ	9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте Претилату ваља слаги упутицом на општински суд а све кореспонденције на уредника

РУКОПИСИ НЕ ВРАЌАЈУ СЕ.

Наплаћена писма не примају се.

РАДЊА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

САСТАНАК

Одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

Држан 3. Јуна 1889. год. у Београду.

Почетак у 6 часова по подне

Присутствовали: Председник општине г. Ж. Карабиберовић, члан суда: г. Коста Томић, чланови одбора: г. г. М. Р. Маринковић, Ђ. С. Новаковић, Н. Х. Поповић, Д. М. Борђевић, Н. Вуљковић, М. Д. Јанковић, С. Петровић, Н. Д. Милишић, Н. Ерстић, Ж. Бугарчић, М. Јосимовић, Г. Миленковић, П. Д. Видаковић, К. Д. Главинић, Дим. Т. Вељковић, Ј. Ж. Бурнић, С. Зорнић, Др. М. Т. Лeko, М. Ј. Марковић, В. Виторовић, Г. Јосиповић и Ј. Илић.

Садржина: 1.) Предлог за грађење: основних школа, варошког Суда и вланице; 2.) Нивелисање доњег дела „београдске улице“; 3.) Молба М. О. Марковића и комп. да преко општ. земљишта шинама добију везу варног млина са жељезничком станицом; 4.) Избор комисије да прегледа планове регулацијоне ситуације и предложи потребна преиначења; 5.) Избор комисије да проучи понуду за „Тамис“; 6.) Кадрисање и нивелисање Пријелољске улице; 7.) Питање о својини земљишта „Лаудаловог шанца“; и 8.) Цена хлеба.

Председник. Састанак је отворен. Изволте чути протокол прошле седнице. (Прочитан).

Има ли ко год приметити што? (Нема).

Живан Бугарчић. Пре него што би прешли на дневни ред, ја би имао неколико речи да кажем.

Председник. Изволте господине.

Живан Бугарчић. Ја читајући пре неки дан „Дневни Лист“, видим једну критику против председника нашег. Ако је то писао који од одборника, сматрам да то није лепо. Тамо се на чисто изјављује као неко неповерење председнику и тврди да је то и одбор учинио. Мислим да председник општине није заслужио, да се може когод титрати с њим. Виделисмо у тој седници из говора г. председника, да је он позивао финансијску комисију, а што чланови њени ни су дошли, та ваљда није он крив зато. Виделисмо да је критика нека била и о томе, што је он распитивао за новац који је потребан општини. Ја сматрам а сем двојице интерпеланата остали одборници задовољни су с тиме што је се на свој начин трудио наћи новац јевтиније, са мањим интересом. Такав рад није штетан већ користан по општину, јер је баш главна брига и дужност г. председника да у томе успе а наше да даље решавамо. Он није то сам решио, него распитује, а

одбор ће решити кад он као меродаван за то пред одбор изнесе. Дакле госнодо ја сматрам да то није лепо и поштено кад се у новинама пише оно што у седници није било.

Миливоје Јосимовић. Ко вам је казао, да је то који од одборника писао и како ви можете овде нападати на одбор због неке потице која је у новинама изашла? Оваквом разговору овде није ни најмање место, нити ми можемо претресати све што се по новинама пише, те с тога предлажем да се преко овога пређе на дневни ред.

Председник. Ја вам господин одборниче благодарим, што ме узимате у заштиту а надам се да ће ме и цео одбор узети у заштиту, јер о неповерењу није било ни речи. (Тако је).

Што се тиче осталог, и самог зајма, мислим да сад не треба о томе говорити. Да сам пак знао да ће те о мени водити реч, ја би вас молио г. Бугарчићу да неговорите. Време ће показати како је у ствари.

Др. Марко Лeko. У томе чланку не стоји, да је председнику изјављено формално неповерење, него као нека врста неповерења, а тако је у ствари и било.

Милован Маринковић. Оставите то на страну молим вас. Имамо ми важније послове за рад. (Врло добро).

Председник. Молим вас, ја мислим да ту није било неповерења. Кажите ако јесте и ја онда знам шта треба радити. (Није.) Најпосле ако ћемо одговарати свакад на та погрешна допосења новинарска, намерна или из необавештености, онда нам неће ни преостати времена за стварни рад.

Молим вас да пређемо на дневни ред. Чујте траже се уверења.

Секретар чита:

За Душана Гавриловића из Сомбора, Велимира Миковића из Ужице и Борђа Јовановића из Рашке.

Изјављено: непознати.

За Борђа Живковића бив. кмет. помоћника.

Изјављено: владања доброг, стања приличног.

За г. Алексу Стојковића бив. дијурнисту Министарства Финансије.

Изјављено: непознат.

За г. Петра Периновића писара Управе вар. Београда.

Изјављено: владања доброг, стања сиротног.

Председник. У једној седници одбор је ставио мени у задатак, да кад год нађем да је цена хране нижа или већа, да пред одбор изнесем, те да би се према лебарима знали управљати односно спуштања и дизања цене хлеба.

Ја вам сада не би још ништа износио, али је то сада пољци. власт покренула. Изволте чути извештај нашег контролора. (Прочитан). Сад је дакле брашну цена просечно 15 1/2, и за то држим да би могли спустити цену леба са једном паром.

Петра Видаковић. Може се спустити са две паре.

Председник. Много је са две паре.

Живан Бугарчић. Ја мислим обратно. Види се да рана не иде добро и за кратко време мораћемо опет подизати цену, а за тако кратко време не треба спуштати цену.

Председник. Сад се још не зна каква ће храна бити ове године. Још варира и незна се хоће ли ићи на боље или на горе. С тога би могли спустити једну пару.

Никола Милишић. Треба учинити сразмеру прво са пређашњим ценама, па онда приступити спуштању.

Председник. Брашно је сада 15·50, а пре је било 16 динара. Дакле мислим ако спустимо једну пару биће доста. (Чује се: 2 паре).

Ја предлажем да буде цена хлебу 18 пара дин. а ко је да буде 17 пара. тај нека устане. (Устаје само Пера Видаковић). Дакле решено је да буде 18 п. динар.

Ја сам господо ставио на дневни ред један предлог, који је раније учинио г. Главинић односно штудије какве ћемо школе правити, томе предлогу додао сам ја и Суд вар. Београда и кланицу. Требало би дакле да се образује једна комисија која ће све те ствари да проштудира, те да на време поручимо пројекте и планове.

Ја мислим да ви можете овластити комисију да она нађе људе за извршење овога посла, и да одреде награду, јер се не може од комисије ове тражити да тако огроман посао сав сама сврши.

Коста Главинић. Мој је предлог у томе смислу да се избере комисија, која ће се побринути о томе, да се дође до потребних послова за грађевине општинске; да та комисија пропише и програм за израду планова; али она никако не може на се примити да сама израђује планове.

Председник. Добро. Но ја сам томе предлогу додао и варошки Суд и кланицу. (Врло добро). Молим кандидуйте људе.

Коста Главинић. Треба да буду бар три техничара, један наставник средњих школа, један учитељ, један лекар, један хемичар и пр. Г. Др. Марко Леко — један хигијеничар, и још који од грађана. Сад ваше је да изаберете лица.

Миливоје Јосимовић. Ја ћу од инжењера да предложим г. г. Ацу Кнежевића, Милоша Дамјановића и Мишу Марковића, инжењере Министарства Грађевина; професора велике школе г. Банетановића и управног инжењера г. Гргура Миленковића; као хигијеничара г. Милана Јовановића, — Батута — професора в. школе; а сем тога г. Николу Поповића учитеља, г. Марка Лека, Милована Маринковића, Председника вар. Суда, Др. Пачуа, г. Перу Видаковића, Јакова Бајлона, Настаса Крстића и Нилолу Х. Поповића — свега 15.

Председник. Јесте ли сагласни с тиме. (Јесмо). Онда да ја први пут позовем ову комисију, па она после нека одреди из своје средине једног, који ће их позвати. Ја ћу их звати за четвртак.

Живан Бугарчић. Пошто од изабраних чланова комисије има их овде сада доста, ја би их молио, да неправу луксузне зграде. Школе нам требају обичне висине, а не луксузне. Ми не треба у томе да се на Европу угледамо, него према нашем стању и према нашим приликама.

Председник. Господа ће видети какве плацеве имају и каквим сретствима општина располаже, па ће тако и радити.

Др. Марко Леко. У исто време ја би молио, да се спреми све што је досад по томе рађено и комисији преда. (Врло добро).

Председник. Дакле ова је ствар свршена. Ајмо даље. Чујте молбу грађана из Београдске улице.

Та је молба већ 10 пута била на дневном реду. Молим да је сад решите. Ту има и предлог одборника г. Ми-

лорада Јанковића (Секретар чита извештај, а за тим и молбу грађана).

Ви видите господо, да се овде каже, да ни пешак не може том улицом проћи и према томе молим да решите, те да и ту улицу доведемо у ред.

Милован Маринковић. Кад смо прегледали улице и калдрме, ми како смо где нашли за нужно, тако смо и извештај поднели.

И ту београдску улицу ми смо прешли и уверили смо се доиста, да је тамо такво стање, да не може несретније бити, али пошто смо се ми ограничили на оно, што нам је одбор у задатак ставио, а то је само на центар вароши, онда се нисмо могли упуштати и у оцену ових споредних улица. Са своје стране ја мислим да треба тамо брзе помоћи. Улица та није тако широка и кад грађани моле да се улица нивелише и калдрмише о њеном трошку што на њих припада, онда и општина треба свој мали део да калдрмише, јер је оно доиста једна урвина у сред Београда.

Милорад Д. Јанковић. Господо. То није читава улица. То је једно парче од крагујевачког друма до лене Катарине, и ту општину неће много коштати. Имајте на уму да је један фијакериста пао са фијакером и женом у једну рупу и жена му остала саката. То се несме даље остављати, те да се свет упропашћује, него се мора што пре оправити. Саобраћај је колски онде доста велики и кола се сваки час претурају и заглављују. О томе се можете уверити. Нека се госпо.а осмешкују, али то не треба да чине. Вечерас нек оду, па ће све видети. Онде је пропаст, а и страшно је да ни пешак не може људски и сигурно да прође. То нигде нема. За то треба одмах приступити нивелисању и калдрмисању тога дела те улице.

Живан Бугарчић. Доиста је потребно да се ово парче калдрмише. Но само је незгодно што смо ми раније одредили комисију и она је казала које улице долазе као нужније, а за ову није ништа казано. С тога би ја био мишљења, да се и ова улица уврсти у ред оних улица, за које смо решили да се калдрмишу, и то ова да дође после њих.

Пера Видаковић. Кад је реч о парчету те улице, ја ћу да кажем да доиста испод кафане Витора Ђурчића, пошав друму крагујевачком, има урвина, које би требало нивелисањем одклонити.

Председник. Види се из молбе њихове да они траже да се улица нивелише, за то би примио њихову молбу у толико да се нивелише и тротоар направи, разуме се с олуком, а после ако доснемо, онда да направимо и калдрму. (Врло добро).

Милорад Д. Јанковић. Ако се само нивелише, оно ће много коштати општину, јер се онде мора насинати. Оно је мало парче а није цела улица, па треба све уједно свршити.

Пера Видаковић. За сад се задовољите нивелацијом и тротоаром.

Председник. Нема сумње господо, да ће доцније требати да се направи и калдрма али за сад је доста и ово.

Коста Главинић. Овакве потребе заиста треба свакад подмирити. Но би могли овом приликом да будемо увек досљедни. Ја нећу да пребацујем, али чини ми се да је ономад г. Милорад гласао против нивелисања градског поља, а сад овде за његову улицу и сувише се заузима. (Чује се: Ту није његова кућа).

Али ја држим да јесте.

Ја кажем да треба оно парче да се поправи и видим да одбор одобрава и нивелисање па и тротоар. Дорђолци

нису тражили тротоаре, па опет су за то неки овде ви-
кали: што се тамо троше толике паре. Нека се не забо-
рављ, да се приликом грађења тротоара у тој улици мора
направити и олук. (Јесте).

Председник. Дакле да се направи тротоар с олуком те
да вода иде и с једве и друге стране. Прима ли се ово?
(Прима). Ово да падне на терет грађана. (Јесте).

Пера Видаковић. Један део разуме се, али ако ниве-
лација буде захтевала да се и даље нивелише, онда ће се
начинити рампа. (Добро).

Председник. Чујте сада молбу Марка О. Марковића и компа-
није којом траже дозволу да преко општинског земљишта везу
своју фабрику са жељезничком станицом средством шина, по
којима би могли превлачити вагоне. Они неће имати локо-
мотиву, него ће бити само шине по којима ће гурати вагоне.
Ја мислим да о овоме не треба много говорити, нити треба
на пут стати; но морамо се обезбедити да у свако доба оп-
штина буде властна наредити им да дигну шине, ако јој
земљиште устреба или шине буду на сметњи. Међу тим мо-
лиоци су дали изјаву да ће платити колико год општина за-
тражи. Дакле имамо доброг и сигурног муштерију.

Свет. Зорић. Питање је колико ће да буде та улица
широка, гди ће жељезница да пролази, јер гди пролази же-
љезница, ту не може да буде улице. Мора са свим засебне
шине да мете и спајање ових да буде онако као што Трам-
ваји раде.

Председник. Молим вас изволте чути мишлење енже-
њера. (Прочитано).

Пера Видаковић. Господо! кад се тражи, да се учини
једном индустријском предузећу, кад сами пристају да на-
граде пут, и кад пристају на сва ограничења што ми пред-
ложимо, разуме се онда и оно што је напоменуо г. Зорић.
Он не може прагове над насипом држати и на њих шине
положене имати, кад се тамо једном начини пут који ће
они пресецати, но ће шине укопати као трамваји варошки.
Према томе ми не треба овде ништа да чинимо, већ да
изберемо комисију, која ће да проише услове под којима
се то може дати, па да она одреди и цифру шта ће за то
платити општини.

М. Јосимовић. Ја могу да примим то „у начелу“, само
ако сматрате да треба индустријска предузећа у опште под-
помоћи. Али то у начелу нећу да распрострем и на ову
молбу, крагујевачке компаније за то, што треба најпре добро
да се извиди какве би отуда штете или користи могле про-
изаћи за варош и општину, а свакојако је незгода када се
дозволи полагање шина преко улица, јер се тиме проузрокује
сметња редовном и угодном саобраћају.

Ово немогу овако на брзу руку да примим већ и с тога,
што је комисија у министарству грађевина састављена била
само од 2 лица, од којих је један г. Надлер, о коме ја имам
уверења, да је он лично добро расположен према поменутој
компанији, те према томе мишлење те комисије за мене није
јоште меродавно. Предлажем дакле да се одреди комисија
која ће ствар извидети и казати шта и под којим условима
може да се дозволи. У комисију предлажем г. г. Ацу Кне-
жевића, Св. Зорића, Саву Миленковића енж. Божу Вуковића
контролора и Ст. Чађевића.

М. Марковић. Сем ових инжињера требало би да уђе
још који и од одборника.

Председник. Свакојако ја сам разумео г. Јосимовића,
да ће та ствар опет доћи пред одбор на решење. Они нека
сами то виде, па ћемо после ми.

Живан Бугарчић. Мени се чини, да они траже из њи-
ховог плаца везу са жељезницом.

Ја не би смео да им дозволим везу из њиховог плаца
са жељезницом, јер ће то шкодити општинском имању. Онда
има улица, које нису регулисане. Дозволио би им да они
поред кућа и плаца подигну насип.

М. Јосимовић. То све нека каже комисија. Ја сам само
хтео да упозорим општину да буде обазрива према оваквим
молиоцима. Мени је познато да је иста ова компанија у Кра-
гујевцу заузела за сличну потребу један део земљишта које
жељезници припада, па је после подлагала право својине на
исто, у чему јој је повлађивано и од стране власти.

Председник. Врло добро. Да одредимо комисију и да
по предлогу г. Милутина Марковића допуномо ову са још
неколико грађана.

Ја би од грађана предложио г. Милутина Марковића
као правника, даље г. Јосимовића.

М. Јосимовић. Ја нећу да се примим чланства у ту
комисију, из разлога што сам са познатом крагујевачком ком-
панијом у личном непријатељству.

Председник. Онда г. Пера Видаковић, Јосиповић (чује
се: Вулковић) Г. Вулковић има једну комисију. Даље мој
колега г. Коста Томић.

Пера Видаковић. Узмите и Димитрија Ђорђевића.

Председник. Изволте чути који су изабрани: (Секре-
тар чита).

Усваја ли се ова кандидација. (Усваја).

Молим вас господо. Дозволте да замолим нешто. Г. шеф
инжињера општинских има један предлог, који не трип
одлагања. Ја нисам знао, кад сам подписао дневни ред, па
га нисам могао ставити. Предлог гласи:

„Суду Општине вароши Београда.

По §. 8. закона о местима у Србији, ова је општина
имала да Господи Министрима грађевина и унутрашњих дела
поднесе најдаље до 21. Априла прошле год. израђене регу-
лационе и нивелационе планове на начин као што то закон
и техничка правила прописују.

Нивелациони су планови свршени и од Министра одо-
бренн, и то је свршен чин.

Познато је Суду, да је ово-инжињерско одељење у по-
следње доба поред своје спољне службе, у канцеларији ра-
дило на склопу целокупног регулационог плана.

Технички органи Министарства Грађевине у низу не-
колико деценија састављали су ситуационе планове, било
само за поједине улице или за неки сплав улица, и на овима
су повлачене регулационе линије које је госп. Министар гра-
ђевине одобравао, и оне су служиле као закон за давање
линија приватнима по Београду.

Службеним путем добило је ово инжињерско одељење
пре неког времена поједине регулационе плањове за највећи
део улица ове вароши, од инжињерског одељења управе ва-
роши Београда.

И са тих регулационих планова, пренешене су са мо-
гућом пажњом регулационе линије појединих улица на ка-
ширане Халачијеве планове размере 1|500 и 1|2500.

И тако сад ова општина има готов целокупан регула-
циони план своје вароши: (изузев новог селишта и Енгле-
зовца) по оним регулационим линијама које су, као што је
напред речено, почасно и у низу преко три деценије година
одобраване од г. министра грађевина.

Ако ли се општина неби хтела упуштати у поновни пре-
глед и корегирање регулационих линија своје вароши, више

ништа не смета да се ови пошљу госп. министрима на преглед и одобрење.

Ну потписати је мишлења да општина овај план треба да ревидира и местимце поправи. Јер саобраћајне потребе, које су техничару и госп. Министру грађевине служиле као базис да се поједине регулационе линије у понеким улицама онако повлаче, данас су се сасвим измениле. У ранијим годинама били су друкчији технички погледи за регулацију улица. Није Београд данас оно што је био пре 30 година. Данас су возишта и шира и тежа, у понеким улицама пре 30 година могао си видети по која кола да прођу а данас тамо врве непрекидно. А шта ће бити још после 30 година?

Данас је куд и камо лакше извршити без мало по целом Београду, него што ће бити после 30 година. Саобраћајне потребе које је пре 30—40 година подмиривала улица од 8 метара, данас не подмирује.

Даље многи квадранти нису регулисани. Неки су мимо техничких правила врло дугачки и велики.

Техничка правила за нефабричке вароши прописују да квадранти не буду дужи од 150 метара а најбољи су између 80 и 120 метара. Док код нас има их и са 570 метара.

Зато сам мишлења да пре него што ће се планови послати господи Министрима на преглед и одобрење, ова општина образује повећу одборску комисију из стручњака, правника и грађана, који ће ревидирати овај регулациони план, повући и предложити своје регулационе линије, на тако ревидисан и допуњен изнети пред одбор и потом да се шаље господи министрима.

Ова је општина и позвана и дужна да сама за своје потребе удешава улице да благовремено уклони препоне које ће доцније, бити врло тешко и немогуће уклањати, па тако удешене да их виша власт прегледа и одобрава.

Пошто се ови регулациони планови поправе, допуне и надлежно одобре, ваља да пређу у општинске руке и да општина као што даје појединцима нивелационе мере и висине, да даје и регулационе линије, јер неприродно и чудно изгледа да полицијско државни инжењери дају београдским грађанима регулационе линије а општински нивелацију.

1. Јуна 1889. год.
Београд.

ИНЖИЊЕР
Стеван Чађевић.

М. Јосимовић. Ја мислим да не можемо одмах ово усвојити, јер смо решили да не примамо рејон, као што је г. министар грађевине одобрио и одредили смо, како ми се чини, комисију, која ће поново прегледати план те казати у колико је потребно да се исти снимањем јоште допуну, па после свега тога да се од стране општине варошке рејон повуче и према закону министру на одобрење однесе. Сад ако није одређена комисија, треба је одредити на јој учити и овај посао.

Председник. Она је комисија одређена више зато, да означује рејон колико да се варош прошири.

Миливоје Јосимовић. Општина је дужна и њена је ствар да сними варош, те да план регулације са рејоном на одобрење поднесе. Сад ако се каже да смо с тим готови, онда морамо и онакав рејон примити. (Чађевић објашњава.)

Никола Милишић. Нема овде места говору о старој вароши. Комисија нека све у целини сврши. Као год што је општини у интересу да наплати више овде, тако исто и тамо.

Председник. Ја се надам да ће ове две комисије једна другој рад ускорити. Они нека изберу људе који ће израдити план па после да платимо.

Глиша Јосимовић. Нека г. Чађевић то изради. Не треба нама нико други.

Председник. Ја мислим да г. Чађевић иде на то, да олакша оној комисији, те да уђу у њу и грађани јер ће бити ту и плаћања.

Коста Главинић. Нужно је да се овоме послу што пре приступи. Међутим посао је такве природе, да се не може брзо свршити. Да се тај посао сврши, треба људи да се за све време томе послу посвете, па да сравне све планове; то је са свим неблагодаран посао, јер се неће моћи задовољити интереси свију појединаца, па ће бити више и оптужбе на људе који тај посао буду вршили, као што је то већ случај са нивелацијом и ја сажаљевам унапред онога, коме буде суђено да се са тим послом бави.

Кад су, пређе превлачене регулационе линије у извесном делу Београда, било је претежније мишлење грађана нестручњака, него стручњака, па за то и имамо сада најглавнију улицу са неколико прелома и неколико разних ширина, и сад се таква погрешка, коју сваки увиђа, не може поправити без великих жртава. Ако и сада изберемо више грађана нестручњака, онда ја сумњам да ће се извршити тај посао као што треба. Ако изберемо опет само стручњаке, они ће онда можда радити без обзира на интересе сваког појединца, али ће тада и повика на њих бити много већа, с тога је нужно да при бирању ове комисије имамо у виду на првоме месту интересе целе општине па да комисију саставимо из људи који ће овај посао најкорисније свршити.

Председник. Ја нисам мислио да се ту грађани мешају у техничке радове. Него само напр. да буде г. Бугарчић и он може да каже: ова улица не треба да је оволико дугачка. Треба да се просече овде и онде итд. Ево на терацијама се копа, па може да падне на нас вика. (Да се избере комисија)

Петар Видаковић. Ја нарочито предлажем, да поред стручњака уђу безусловно два до три грађана из сваког кварта, јер ће они најбоље знати шта треба у њиховом кварту да се поправи. За оно што каже, г. Главинић, ја не знам гди су грађани грешили, али знам једног стручњака инжењера, који има овде у кнез Мијајловој улици кућу и који је направио улицу као неко чудовиште: на три ћошка.

Миливоје Јосимовић. Та комисија може да ради двојачко. Најпре да раде сами стручњаци па после тек да зову и грађане, те да се са њима посаветују.

Димитрије Борђевић. Није рђаво, нека они иду заједно.

Председник. Мислим да је доста говора. Да приђемо решењу. Молим г. Јосимовића да кандидује стручњаке.

Миливоје Јосимовић. Ја би предложио ове. (чита) Милан Андоновић, Милош Дамјановић, Аца Кнежевић, Гргур Миленковић, Миша Марковић, шеф инжењерски г. Чађевић (Усваја се).

Председник. Да ли не би било добро, да стручњаци из комисије најпре сврше техничке послове са нашим инжењером, па онда да цела комисија приђе другом делу питања: каква су преиначења регулације и могућа и потребна (Врло добро).

Сад изволте да допунимо комисију. Мислим из саког кварта да узмемо од грађана по двојцу, као што је казао г. Видаковић. Јесте ли мишлења да изберемо по једног одборника и по једног грађанина. (Јесмо) За квартал варошки: Тоша Мијајловић и Стојан Тодоровић; за терацијски: Јован Јелкић и Никола Вуковић; за дорћолски: Димитрије Вељ-

ковић и Ђиста Петровић; за палидулски: Настас Крстић, Петар Новаковић и Живан Бугарчић; за врачарски: Светозар Милојевић и Јоца Обрадовић и за савски: Пера Видаковић и Стеван А. Стевановић.

Дакле разуме се да сви могу радити колегијално за све квартове (Јесте).

Сад одредите ко ће комисију да позове. (Чуе се нека позове кмет). Добро. Онда ћу први пут позвати ја, а после нек она сама између себе одреди ко ће их сазивати).

Стеван Чађевић. У интересу ове саме ствари да би се брже свршила, ја би замолио да се члановима комисије, који немају обвезе као одборници, одреди нека награда дневно, јер иначе ниће посао врло споро. Ово није мали задатак; треба штудирати и много радити.

Сем тога могу рећи да ће стручњаци радити савесно тај посао без обзира шта ко говори. Треба знати да грдње и повике бива тамо гди се грешке чине из спекулације. Такве погрешке жигосу људи, а не и оне које се човеку нехотично поткраду и кад строго по савести посао ради.

Председник. Овде сад има нов предлог о томе да се да нека дневница стручњацима. Овај предлог ја морам прихватити пошто смо заиста при прављењу нивелационог плана плаћали за пола дана 5 дин. а одборници нису ништа добијали.

Пера Видаковић. Ја мислим, да ће сви ови што смо их изабрали радити за част, бесплатно. После ако што треба израдити на основу закључка ове комисије, ми ћемо најмити кога.

Миливоје Јосимовић. Ја мислим да стручњаци неће тражити награде.

Живан Бугарчић. Овај предлог о награди није згодан. И онако вичу на нас радикалце, а шта би било још и ово да усвојимо.

Председник. Дакле преко овог предлога прелазимо.

Сад имамо једну понуду односно тамиса под аренду. Ми смо то право дањске године почели да експлоатишемо, али начин, на који смо то удесили, показао се непрактичан.

Сад смо добили понуду да право тамиско дамо под закуп. Ја би био мишљења да се одреди једна комисија да проштудира ову понуду и право, нарочито да види у каквом односу стоје кафеције.

Живан Бугарчић. Мени се чини господо, да овакав предлог не треба ни да примимо. Ово изгледа на монопол. Ми смо доста закупљени у овој вароши. С тога мислим да је овај предлог излишан и не треба га примити.

Председник. Оппростите г. одборнице. Општина има то право да наплаћује. За вас је ово нов предлог. Но то право добила је општина још под кнезом Милошем. (Да се избере комисија).

Живан Бугарчић. Зар је боље да дамо једном па да стварамо монопол, и да тај један добије прилику да гули цео свет. Доста има терета на грађаве, па зар и овде да им не дамо мира.

Милован Маринковић. Овде ми немамо шта да говоримо него имамо дужност да очувамо општински приход, а да то постигнемо, морамо тражити начина. Ја мислим да ово треба општински суд да проучи и одбору поднесе на решење, а не једнако само да одређујемо комисије.

Председник. То се може примити, али ја водем да комисија то проучи и сврши.

Милорад Д. Јанковић. Господо; Овај тражи да узме тамис под закуп, а нигде не спомиње, да ће кафеу продавати и не обвезује се, да непродаје раж у место кафе. Ако одредимо комисију ја би је молио да она то има у виду, да он само

нама кафеу продаје а не и раж и јечам. И ако се ухвати да и раж и јечам продаје, да се казни као и онај што кријумчари.

Председник. Ја не знам да ли у кафеу меће раж.

Глиша Јосимовић. Ја мислим да он за то даје толико што мисли да наплаћује половину казне. Најбоље је да општина то задржи у своје руке, па да појача контролу и приход да сама прикупља а не да ствара монопол.

Милован Маринковић. Да свршимо разговор о томе. Ја мислим да би било најзгодније да општински Суд направи предлог о томе како да се то изведе. Ми ћемо бити ту, па ћемо поправити што не ваља.

Њоста Томић. То би била само дангуба.

Димитрије Ђорђевић. Узмите Милорада Јанковића Косту, Петровића, Петра Видаковића, Младена Тодоровића и Нацка Наумовића (Усваја се).

Петар Видаковић. Господо. Ја држим да то није право. Ево у једној седници вечерас па сам изабран у четири комисије. Има ту још правника. Ето Милана Миловановића, Милутина Марковића.

Председник. Ово је свршено. Нека остане тако као што је.

Чујте даље извештај комисије којој сте поверили да проучи и протумачи уговор општине са Ристом Крстићем из 1886. год. у колико се је према општини обвезао на грађење калдрме у пријенољској и улицама око цветног трга.

То је потекло услед интерпелације г. Милорада Јанковића. Комисија је констатовала да је мој рад био правиан као и шефа инжењерског. Но сад комисија предлаже да је нужно да се калдрмисање продужи. Ја вам предлажем да се прими овај предлог комисије и да се да налог, да се држи друга лицитација, и ако вам се допадне извештај о лицитацији, онда добро, а иначе не мора се примити. (Прима се).

Милорад Д. Јанковић. Сад да се држи поново лицитација за одкопавање и калдрмисање. (Јесте) Добро. Онда је свршена ствар.

Председник. Примате ли то што комисија предлаже? (Прима се:)

Димитрије Ђорђевић. Има улица много потребнијих и вужнијих за калдрму. Нпр. она код три кључа. Тамо не може да се прође.

Председник. Па и тамо је држана лицитација.

Глиша Јосимовић. Много би боље било да гледамо по вароши ово што нам је најнужније, а не да одкопавамо поља.

Председник. Држаће се лицитација, па ће се опет изпети пред вас.

Глиша Јосимовић. Ја сам противан томе одкопавању све дотле, док се овде у вароши непосвршавају све калдрме које су нужне.

Председник. Па молим вас је ли већина противна овоме? (Није, Усваја се да се држи лицитација).

Има још један извештај господе одборника односно Лаудановог шанца како да општина заступи своје интересе у томе погледу, што су многи суседи лаудановог шанца заузели општ. земљиште.

Изволте чрти предлог (Прочитан у конференцији).

Што се мене тиче ја држим да се без збора не може ништа отуђити. Но држим да се ово узме као нека регулација и онда на тај начин може се у томе успети. Ја молим господу правнике да о томе размисле, јер ови људи већ уживају то земљиште, па би желели да добију тапије, а да плате.

Милорад Д. Јанковић. Господо! Ја сам одређен у ту комисију још пре годину дана. Ми смо ишли више пута на Лауданов шанац гди су наши грађани направиле већ и куће. Сваки полаже право неко, а тапије нема. Поред тога грађани се троше плаћајући кола за нас, те идемо, али смо могли дати тапију само једном сељаку. Сад општина не може да диже људима куће. Поред шанчева има и грудобрана по 100—300 квад. метара, и од тога општина нема ништа. Они су један другоме и продавали од те земље. Сад ако нећемо све да дајемо, онда можемо око шанца један метар заузети и давати, па гди су куће то им треба дати а да по нешто плате.

Бока Новаковић. Пристају ли ти људи да плате?

Милорад Јанковић. Они пристају само да дођу до својих тапија, и да их општина више не узнемирује. Они се позивају на некакво право на шанац, али је он општински.

Бока Новаковић. Кад они пристају да нешто плате, ја би био за то, да се позову овде и да даду изјаву.

Председник. Згодније је да одбор овласти комисију нек она оцени и с њима посао сврши.

Никола Х. Поповић. Ја знам о тој ствари да је за време Владаново одређена била једна комисија на Лауданов шанац, те је гледала који је шта заузео. Људи су подносили своје тапије. Шанац су чак поравнали да му нема ни трага. Неки кажу „ја држим 20 година“. Мало има што би се сматрало као општинско. Има негде где су табле топовске, а иначе више је поравњено. Они немају тапије али притјажба је њихово, премда им то не помаже, јер притежање вреди само кад је правно, а код њих то није. И полицијске и одборске и кметовске комисије излазиле су, па се није могло ништа до сада учинити, на леп начин.

Бока Новаковић. Ја мислим да се ти људи позову па ако кажу, да пристају да плате по некој погодби, онда да се споразумемо и до неког резултата да дођемо. То је за њих најкориснији начин.

Никола Х. Поповић. Молим нека се изнађу акта о томе.

Петар Видаковић. Овај је предлог комисијски по све уместан и користан. Уз то треба одредити једну комисију у коју да буде општински инжењер, па да се одреди који је, шта и колико заузео. Мени је познато да су тамо неки људи сравњали шанац и земљиште као своје продају. Но то није баш тако уравнато да се непознаје. Све се то може да нацрта, и кад се све уради тако, знало би се колико је који заузео и могло би се оценити шта вреди, и колико да плати.

Председник. Ја мислим овако да регулишемо. Да у начелу нема шта одбор да каже против комисијског извештаја, али да се врати комисији да испита ове људе и да се све премери по предлогу г. Видаковића.

Др. Марко Леко. Ја мислим то што г. Видаковић тражи, да је већ урађено. Сећам се, да је била за ту цел одређена нарочита комисија, у којој је био и г. Зарић.

Никола Х. Поповић. Рађено је и напослетку су акта отишла у архиву као окончан предмет. Сад не можемо да говоримо ништа, док не нађемо акта. Ја мислим да постоји још једно наређење од министарства односно тога шанца.

Председник. Добро, изнаћићу акта, али се ствар не може узети као окончана.

Живан Бугарчић. Господо! Ја сам свему овоме противан. Сваки који заузима општинску земљу треба да се казни. Мени се чини да ће Лауданов шанац требати вароши. То треба да служи као шанац и да се загради Београд. Иначе ће општина морати да купује земљу. За то сам мишљења да се с тим људима ако на лепо не уступе земљу, средством парнице све заузето одузме, а да се непогађамо с њима.

Председник. Ја нисам правник али сам слушао да се државином задобија заузето земљиште. (Чује се: само поштена државина вреди).

Никола Х. Поповић. Многи од тих људи како је мени познато, имају своје тапије, али несмеју да изнесу, јер су поред мере у тапији, још заузели општ. земље, и сад се бране само државином и један другом сведоче, да овај ужива догле а онј догле итд.

Глиша Јосифовић. Ја сам ономад у овоме смислу упитно једно питање на председништво. Добио сам једно писмо од неколико палидулских грађана, који тврде да је један заузео општинску земљу и неки извор више чубуре, па заградио и прави зграде на општ. земљишту. Да ли је по томе што рађено? —

Председник. Је ли то Ђуковић? (Глиша Јесте). То је свршено и полиција је већ одузела.

Глиша Јосифовић. Тако би требало и са другима учинити. Треба му тражити тапију па ако не донесе, да му се одузме.

Живан Бугарчић. Имајте на уму ако све то земљиште неповратите, да ће не само општини него и нашој деци доцније шкодити. Верујте да општини треба то земљиште.

Никола Вулковић. Ја у колико се опомињем читајући општински рад од пре неколико година, знам да је то остало с тога, што су људи имали тапије. То сад јако смета да се то питање регулише. Ако је ко чинио погрешку и давао неправедно тапије, мислим да се и томе може доскочити. Лауданов шанац зна се колики је и сваки који је што заузео треба да плати. Нека се одреди комисија, па да се позову људи и да им се каже колико ко има да плати, па онда да се позове збор те да то одобри. А сада расељивати људе оданде, кад већ имају куће, не би било право.

Председник. Ја сам мислио, да сте ви расположени, да се изнађу акта и види шта је решено пре четири године. После да се одреди инжењер општински да изиђе на лице места, да свако место премери и да се саслушају сви притјежаоци, па онда све то да изнесем пред одбор. (Врло добро). После ако нађете, да треба изнети пред збор ми ћемо изнети.

Пристајете ли да овако учинимо? (Пристајемо).

П. Видаковић. Ја би тој комисији привључио и г. Николу Вулковића јер је комисија врло мала. (Врло добро).

Председник. Добро. Састанак је закључен.

Састанак је овај трајао до 9 сах. по подне.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 10. Јуна 1889. год. у Београду

Почетак у 6 часова по подне

Присутствовали: Председник општине г. Ж. Карабибировић; Члан Суда г. Коста Томић, Чланови одбора: г. М. Ј. Марковић, Г. Миленковић, М. Д. Јанковић, С. Петровић, Н. Л. Милишић, Р. Драговић, М. Р. Маринковић, Ђ. С. Новаковић, М. Јосифовић, Др. М. Т. Леко, Н. Х. По-

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

повић, В. Виторовић, И. Цветановић, К. Д. Главинић, М. С. Мостић, Г. Јосиповић, Ј. Ж. Ђурић, Св. Зорић Свет. Ми-
 лојевић.

Садржина: 1.) Лицитација за оправку калдрме у неколико улица;
 2.) Закуп обале савске и дунавске; 3.) Питање: на кога пада терет ово
 откопавања тротоара, услед нивелације; и 4.) Калдрмисање «Милути-
 нове» улице и «топличног вевца».

Председник. Састанак је отворен. Изволте саслушати протокол последњег састанка. (Прочитан).

Председник. Има ли ко да учини какву примедбу. (Нема. Усваја се).

Молим вас господо, ја имам да вам једно саопштење учиним.

Ја сам намеран да вам услед прославе пет-стогодишнице косовске учиним један предлог. Изволте саслушати сад тај предлог, па по томе изволте казати када ће се ставити на дневни ред, пошто се данас не би могло о њему решити, јер нема овде довољно чланова за решавање нових ствари. — Али пошто је ово предлог који би требао да остане неко време у тајности — управо до дана прославе — ја мислим да се о њему сад разговоримо у конференцији. (Усваја се).

После конференције.

Председник. Познато вам је, господо, да сте решили да се неке калдрме претресу и друге окрише. За то је држато неколико лицитација, но пре тих лицитација добили смо понуду Стојана Крстића предузимача, који има мајдан, и пристаје да сâм са додатком свога камена и претрес и крпеж калдрме изврши по 0.80 дин. пара. Том понудом он пристаје у опште да нам и даље ради по ту цену, која је по прорачуну повољнија је за 1.455 динара од суме, коју би плаћали по лицитацији.

Члан К. Томић. Комисија, која је била одређена да прегледа калдрме у варошким улицама, дала је извештај које калдрме треба првенствено да се оправе, и пошто је њен извештај усвојен, ми смо држали лицитације за претрес и оправку тих калдрма, како би се на време овог лета извршили послови. Но да не би све улице узео један богат предузимач, поделили смо улице на поједине групе. Али пре тога је дошао Стојан Крстић и дао понуду да све те улице калдрмише с додатком свога камена и песка по 80 п. дин. од кв. метра — јер ми смо при лицитацијама углавном да општина да песак и камена новог колико затреба. Додали смо и онај услов, да се свака калдрма откопа на онда измери и док се то не учини да не сме предузети калдрмисање. — Сад, видите, у колико према држаним лицитацијама излази јевтинија понуда овог Крстића и према томе изволте решити хоће ли се она примити или ће се одобрити држане лицитације.

Председник. Осим тога господо, треба да знате да ми немамо камена нити имамо какве понуде за набавку камена; међутим овај Стојан Крстић је камењар, има свој мајдан, али, као што чујемо, у његовом камену има и таквог који не би био добар за калдрму, јер кажу да има неку жицу, која чини те се на влази и ваздуху камен дроби. По томе, ако се прими његова понуда, треба то да се има у виду и да се услови да такав камен не сме употребити но да мора бити камен првог квалитета.

Н. Х. Пошовић. Овде је незгодно то опстојателство што кажете да ми немамо камена; иначе, ја би био за то да се све лицитације поново држе и да се почну од цене, коју је Стојан као најниже поднео.

Рад. Драговић. Ја сам хтео да кажем односно Стојана да он има мајдан камена и има сву спрему и материјал, и зато би требало њему дати у израду ове калдрме, јер би тада дошли пре до калдрме, само треба условити да буде добар камен; а он је човек сигуран и у стању је да добро и брзо изради посао.

Гл. Јосиповић. Никад нисам за то да се ради јевтино, па ма како било, него да се ради добро па нек се и боље плати. Осим тога главно је да се ништа не ради без услова. Данас сам баш по наредби г. Председника био у комисији да примимо једно мало парче калдрме која је на Сави израђена. Та калдрма ама баш ништа не ваља, услова пак нема да му је прописана величина камења и остало, а погођена цена јевтина (36 пар. мет.), па вели за ту је цену добра, зато ми требамо за сваку калдрму, правилно је изнова или претресали, услове опширно прописати, па ако није по условима, непријатно је; а мајстори кад погађају нека гледају пошто им може поднети да израде, али и да знају да морају по условима израдити, јер им се другаче неће примити.

Председник. Овде су стављени услови. Можемо додати само још то, да не сме употребити камен који није добар и да најпре прекопа, па да се измери земљиште које ће калдрмисати, и онда тек да може калдрмисати. (Врло добро). — Дакле хоћете ли тако да одобрите ову понуду. (Одобрава се).

И. Цветковић. Само треба услови увек да стоје код мајстора, где се ради, па да сваки грађанин може видети и контролисати да ли се ради по условима.

Председник. Добро, господо, но ми ћемо и нарочиту контролу одредити.

М. Марковић. Мајстор има услове сваки пут — али му не иде у рачун да их показује.

Председник. За то ћемо дати услове и њему и комесарима који ће га контролисати. Је ли усвојена ова понуда? (Усвојена). Сад вас молим за неколико уверења.

Дају се уверења за:

Карла Шатнера, гомбара у космајској улици, да је: добродошлаго владања а стања сиротног;

Мику Ивановића — Редића, циганина, да је: непознатог владања и стања;

Емилију жену Крсте Срдановића кочијаша, да је: непознатог владања и стања.

Председник. Општински суд држао је лицитацију да да под аренду право на наплату таксе од предмета који се истоварују на обалама савској и дунавској. Лицитација је остала на Николу Трумића за 926 дин. годишње аренде.

Гл. Јосиповић. — Има ту још нешто да се дода. Има тамо неки испод магацина Крсмановића и дуж обале да су начинили на обали читава стоваришта трегера и т. д. — па не плаћају за то ником ништа. Ја држим да то не може бити и да треба да плате.

Председник. Ми не дајемо обалу која је у самој вароши, него од последње куће која је на Сави па на више, и од града доле до каја-бурме. Сад ако нађете да треога наплаћивати обаларину и у вароши, онда то право овим не дајемо овоме лицитанту под аренду него можемо га засебно издати, или другу лицитацију за све да одредимо. Само не знам да ли то можемо учинити.

Р. Драговић. Ја држим да то што г. Глиша говори, не би ми могли дати под закуп, јер то је државно и подпада под ђумрук. Илишар Милош он има илицу тамо у вароши и плаћа држави, а Нестор је ван вароши и треба да плати општинском арендатору.

Гл. Јосимовић. Зна ли се тачно докле је наше а шта је државно ?

Председник. Како ја знам, ми смо давали под закуп ону обалу, која није у самој вароши. Сад за што не дајемо и ону која је у вароши, ја нисам у стању да вам дам обавештења. Може бити да је то држава тако захтевала у интересу трговине. Но ако желите можемо покушати да и то дамо под закуп.

Гл. Јосимовић. Ми да наредимо да се наплаћује, па ако нам се забрани, видећемо на основу чега, и тај што буде полагао право на обалу, мора га доказати, па ако докаже да је његово, онда је друга ствар; видећемо на чему смо.

Председник. Овде је сад главна ствар хоће ли се одобрити ова лиценција коју смо држали или не.

Н. Милишић. Ја сам хтео да говорим о томе да се одреди нова лиценција и да се цела обала — и она што је иза кућа — изда под закуп, па ће онда изаћи много већа цифра закупа. Зашто да иза кућа на савској обали стоји хиљадама центи гвожђа у гомилама да се проћи не може, па да се за то место ништа не плаћа ?

Председник. Ми овом лиценцијом дајемо под закуп оно што смо до сад давали и што је овде побележено у уговору — а за то што ви сад износите, можемо извидети имамо ли права да дамо под закуп, па ћемо вас известити. (Тако је).

Р. Драговић. — Је ли до сад ко тамо наплаћивао обаларину за општ. рачун.

Председник. Наплаћивано је док није дошла вода — а после није.

Гл. Јосимовић. Колико је добивено прошле године.

Председник. 600 динара и нешто више — али треба знати да је обала дуго била под водом.

Р. Драговић. Па и ове године не може се на томе ништа хаспирати. Грађа је већ донешена, и тек на пролеће ако што заради тај арендатор. Дакле можемо одобрити лиценцију.

Председник. И ја мислим да ово можемо одобрити, а за оно друго земљиште да извидимо како стоји ствар, па ако се може, да и то дамо под закуп. (Одобрава се).

Сад да идемо даље.

Имамо један предмет, који се давна повлачи а хитна је и важна је ствар. То је питање акт врачараца: реферат једне комисије и други општинскога енжењера о томе, на кога треба да падне терет око откопавања улица при нивелисању, да ли све на општину, или на њу *средина улице* а тротоаре на сопственике имања. (Прочитано све).

Господо, као што видите ово је питање важно и изгледа да је врло заплетено. Они говоре овде о откопавању, али узмите у вид то да се негде и насипа па се човеку затрпа зграда до половине, и онда зар је право да и тај човек чија је та зграда, плати што му је затрпана! Зато мислим да је право да општина прими на себе овај трошак, јер по данашњој нивелацији то што је било на врачару, догађаће се у врло многим крајевима вароши. Ја знам на врачару кад се радило на нивелацији, једна сирота жена удовица која има нешто кућице, остала је са свим у руци, јер јој је дуж куће насута улица скоро до крова куће. Зар од ње сад за то да тражимо и да нам плати?! То не би било право. С тога кажем да о овоме треба добро размислити.

М. Јосимовић. — Нивелација вароши није ствар појединих грађана, пред чијом се кућом врши, и кад је настала потреба варошка, потреба саобраћаја општег, да се пред кућом једном откопа а пред кућом другом насипа улица,

за то није крив ни један грађанин, пред чијом се кућом то ради, него то је општа потреба. Према томе поједини нису ни дужни да тај трошак снесу, већ је дужна цела општина — сви ми. Кад се нивелација врши у интересу целе вароши, цела варош мора да сноси и трошак око тога. Ствар није ни мало компликована кад се са тога гледишта узме, јер укупни трошак треба да падне на терет општине, дакле посредно на све грађане. (Чује се: тако је).

К. Главинић. Кад би овде заступао лично свој интерес, требало би да кажем да је сваки дужан испред свог имања извршити нивелацију како му дође — било да копа и односи земљу, било да насипа, јер, ја сам испред свог имања о свом трошку то већ урадио. Али ипак ја овде у овој ствари заступа са свим оно гледиште које је изнео г. Јосимовић, а на име: да је дужност целокупне општине да изврши нивелацију о свом трошку. Није то једини посао општински, који треба да плати цела варош; будући се нивелацијом олакшава саобраћај целе вароши. — Ви ћете у једној улици начинити коцкасту калдрму, у другој обичну, а у трећој је неће бити још подуже времена никакве. Једну ћете улицу осветлити обичним, другу модерним осветљењем и т. д. — све према потреби саобраћаја целе вароши а не овога или онога краја, и за све то плаћаће сви грађани. Исто тако и нивелација се врши према потреби општег саобраћаја а не према потреби становника појединих улица. С тога ја мислим, да треба усвојити ову молбу, и више не говорити о овој ствари. (Одобравање — вичу: прима се).

Гр. Миленковић. Молим вас, ја мислим на против: да не треба ово да падне на терет општине него на свакога грађанина — јер ево како закон гласи (чита). Истина закон не говори о нивелацији него каже да грађани плаћају калдрме по три хвата од свог имања — али онда кад је закон грађен, није се мислило ни то да се може калдрма у једној улици зидати онако како улица стоји т. ј. овде на брегу, онде у дољи — него се разуме да се земљиште мора уравниати па да се дигне калдрма. С тога, по мом мишљењу не може се по закону узети да откопавање и уравнивање земљишта у цели калдрмисања улица по нивелацији падне на терет општине саме, него су дужни грађани и дуж свог имања по три хвата ширине о свом трошку калдрмисати и по нивелацији, а ако нивелација, која је одобрена, и по томе која важи као и закон, захтева то да се где год откопа а где год насипе земљиште, па онда калдрма постави, — разуме се да и то откопавање и насипање на она три хвата долази на терет грађана а не општине.

Председник. За то сам ја и рекао да је ово питање важно и заплетено, што закон не говори ништа о нивелацији него само о калдрми. С тога сад тај закон ваља да објаснимо онако како треба и како је право.

Гр. Миленковић. Ми смо једном тај закон већ тумачили, а то је било онда кад се откопавао онај сокак поред куће г. Гудовића и онда је решено да је сваки сопственик дужан да уравни и однесе земљу испред свог имања за три хвата ширине. То је било пре 6—7 година и могу се о томе наћи акта

Св. Зорић. Али тамо онда није било никакве калдрме, него се морала изнова градити.

Милутин Марковић. — Било је доста говорника који су исказали мишљење да општина треба да сноси ове терете око нивелације, али г. Гргур који се по дужности бави тим пословима, поменуо је закон, и ја не би рад био да одбор реши што против закона. Јер, доиста је то непобитан факт, што рече г. Гргур, да законодавац доноси закон о

калдрмисању, није могао замислити да се може назидати калдрма а да се не изравна земљиште. С тога је гледиште господина одборника Миленковића у овом погледу врло правилно. Али стоји и то господо, да онда, кад је писан тај закон, није се замисљало да ће се вршити таква нивелација каква се сад у Београду врши, где се поједине улице откопавају по читав хват и два, и где стоје већ и таква факта, као што напомену г. председник, да су некој жени готово затрпали кућу насипањем, — и сад да се од ње тражи да за то још и плати. То би била неправда. С тога да гледамо како да се измиримо са законима. Ја мислим да сад не можемо решити ово питање ни у једном ни у другом правцу, него да морамо одредити једну комисију, која ће да проучи сам закон, јер мени он није сад при руци да би могао да дам дефинитивно мишљење о овој ствари.

Гргур Миленковић. Ја немам ништа против тога да се одреди комисија, али хоћу да поменем још и ово. Кад поједини плаћају откопавање, онда човек, који има плаца 20 метара дужине, имао би да плати на 200 кубни метара за откопавање 600 гроша, док му имање због нивелације скаче у цени дупло, и ако не дупло, оно бар за 20 процената више. С тога кад се зна колико би онда терета пало на општину ако би она ово плаћала, ја хоћу да узмем у заштиту интересе општине и кажем да није право да општина то сноси. Она има и иначе много да ради и да плаћа, а кад се нивелише једна улица, отуда непосредно највеће користи имају сопственици у тој улици, па је право да за то и поднесу неки терет плаћања.

Б. Новаковић. Ја не би био против тога да се одреди комисија ради бољег проучења овог питања, али колико ми је познато, у закону нема прописа да сопственици имања морају платити за нивелацију, а кад тога нема, онда не знам по коме би основу могли то наплатити. С тога држим да је умесно ово што ови људи траже да тај трошак сав падне на општину, но само с тим објашњењем, да се овде не разуму мала откопавања или насипања која су потребна за обично уравњавање земљишта ради подизања калдрме, него где се откопава метар, два или више.

И. Цветановић. Ја мислим да кад ова ствар није јасна, онда како се то до сад радило тако нека остане и даље, а првој идућој народној скупштини да се учини предлог да ту ствар уреди, па како она реши.

М. Јосимовић. Ја истина нисам правник и тумачење закона није моја ствар, али опет држим да овде у овом питању нека, господа рђаво разумевају закон. Није истина да по закону ко мора о свом трошку да прави калдрму, мора и да откопава по 2 и 3 метра земље, па онда да диже калдрму. Друго је калдрмисање, а друго је нивелисање, а друго је опет обично уравњавање земљишта, којим би се хтело да одржи мишљење г. Гргура Миленковића. (Тако је). Закон о нивелацији не говори апсолутно ништа. Он говори само о калдрми — али кад неко има да откопа три метра земље, онда ће га калдрма стати са 50 од сто скупље но другог којег комисију, који нема да откопава; а зашто да поједини плаћају калдрму у једној истој вароши па и улици скупље, а други јевтиније. С којим правом можете од неких грађана захтевати веће жртве а од других мање?

Гл. Јосимовић. Пошто закон говори само о калдрмисању да се од сопственика наплаћује по три фата, а не и о нивелацији, ја мислим да се за нивелацију не може од прив. сопственика имања ништа да наплаћује, нити би било право да се то чини. Зар да сад реши одбор да се са Дорћола на Саву прокопа раван пут, с тим би се сопственицима неким подкопале куће а другима засуле, самим тим се људи штете,

па зар за то што би их са нивелацијом оштетили, да они још плаћају? То није ни најмање право, нити је по закону.

Свет. Милијевић. Са свим је по закону тако, да се од сопственика наплаћује извесан део само за калдрму а ни за шта друго. Што неко од предговорника рече да су становници на западном врачару откопавањем добили у повећаној цени имања, то не стоји тако. Ја молим г. г. одборнике нека кажу да ли су они становници на западном врачару добили што им је откопано поред имања по неколико метара, или су због тога сви, ама сви били на штети? Ја могу да кажем да никоме, коме је год на зап. врачару откопано дуж имања и куће, није могло да стане подзиђивање и уравњавање свог имања јевтиније од 200 д. ц.. Узмите сад томе човеку шта треба за калдрму, па му још узмите и за то што сте му одкопали имање, па је пропао и сасвим без имања остао. Је ли то право? нити је право нити је по закону. Ја мислим да се узме при решавању ова ствар у обзир и то, да у другим државама постоје закони, по коме кад нивелише улице па коме учини штете и трошак, још мора општина да оштећеноме да накнаду. Ја молим г. г. техничаре нека то потврде у очи г. Гргуру, који се труди да докаже да је по закону да се наплаћује трошак око нивелације од појединих сопственика.

К. Главинић. Ја нећу да се упуштам у тумачење закона, јер нисам човек од закона и не би желео да се упуштам у погађање шта је законодавац мислио. Како је он мислио то се види по данашњем Београду: какво је где земљиште било, на таквом је зидана калдрма — без откопавања, без доцњавања. Свакојако законодавац није замисљао овде овакву нивелацију какву београдска општина има данас да изврши. Извесне улице на врачару оне су нивелисане и калдрмисане просто за љубав саобраћаја а ни за чију више. Истина оне све још немају великог саобраћаја, али нивелација се вршити мора за будућност. Ако станемо тумачити закон тако, да су људи дужни плаћати откопавање, онда треба имати у виду и то, да се на другом месту насипа. Узмите дорћол — тамо се у једним улицама копа а доле се насипа од дунавске стране, па срачунајте колико ће она имања општинска због тога добити, јер ће се осигурати од поплаве. Моје је мишљење да је право да општина поднесе ове трошкове.

Председник. Молим господо, желите ли да се ово питање сад реши, или ће те прихватити предлог г. Милутина да се проштудира о закону.

Б. Новаковић. Кад је г. Гргур напоменуо и ранију практику, нужно је да се одреди комисија која би ту ствар боље испитала и оценила, па онда да дође на решење.

Председник. Колико ја знам та практика била је само у тој једној улици, поред имања г. Уроша Кнежевића, који је још хтео да нас тужи што ће му кућа да падне, а не знам да је што платио.

Гр. Миленковић. А не, и у урошевој улици наплаћено је за откопавање.

К. Главинић. Ја мислим да неће инжињерском одељењу бити приметно да начини засебно рачун за калдрме а засебно за откопавање, па калдрме да се наплаћују по закону, а за откопавање да видимо шта ћемо. Ако се реши да се наплаћује, може се доцније наплатити.

Јов. Ж. Бурић. Школска улица што је откопана, ушла је у рачун, и ако ће се свима наплатити, онда треба и њима, иначе не треба ни од њих тражити наплату за откопавања.

Милорад Д. Јанковић. Шта ће бити са овим улицама у вароши које су имале калдрму пре нивелације, и где су соп-

ственици једном платили калдрму? Хоће ли н. пр. терације и друге улице, које се буду откопавале, платити и за откопавање, или ће се то тражити само од улица које се сад тек калдрмишу. То није право да нове улице, које су толико дуго чекале на калдрму, плате сад дуго више но старе улице.

Председник. Знам, али где се мало откопава ту ћемо радити као и до сад.

Милутин Марковић. Ако сва откопавања падну на терет општине, то ће општину врло скупо стати нивелација, и ако би стајало то што каже г. Милојевић да су врачарци платили на подиђавање по 200 дук. и онда би они тражили и то да им накнадимо, и ако су они тражили да им се улице калдрмишу и нивелишу! Још да им сад начинимо и по једну кућу!

Св. Милојевић. Да одговорим г. Милутину Марковићу. Становници на западном врачару нису ни тражили да им се улице нивелишу, него су тражили да им се направе само тротоари, које они имају да плате, па је онда општина хтела том приликом да проба како ће да иде са извршењем нивелације. Не траже врачарци да им се плати по 200 д. и. и направе куће као што им предговорник приговара, него они с правом траже да не плаћају откопавање, услед кога су још штете имали.

Председник. Ја знам да је у оној улици где је кућа г. Печеновића, извршена нивелација по молби сопственика, па ипак после тога, Печеновић је стао на брег на клео!

Св. Милојевић. Нису ни они тражили нивелацију, него тротоаре или калдрме. Узмите акта па ћете видети то. Сад је ли право да становници ови поред штете, коју су претрпели због нивелације, плате и за откопавање — ви решите, али имајте на уму и то, да је општина ту земљу испред њихових имања употребила на попуњавање других улица, па и својих плацева. Што се тиче питања о комисији, ја мислим да она није нужна, јер је закон јасан. У закону стоји да се плаћа 3 хв. калдрме. Дакле реч је о калдрми, а не о нивелацији. Сви знамо да су до нивелације подизане калдрме на земљишту како се затекло, то уз брдо то низ брдо. Сад је тек дошла нивелација, о којој закон ништа не говори.

Г. Миленковић. Г. Милојевић говори тако, као да је врачарцима наметута нивелација силом. Ја не знам за то — али знам да су тамо пре две године постојале такве улице, да нису њима могла кола проћи.

Св. Милојевић. Наметнута је — а за доказ изволте узети молбу оних људи па ће те видети да су тражили само тротоар према калдрми, која је већ постојала, а ништа више.

М. Марковић. Замислите, господо, каква је била она улица између академије и Стевчине куће. Онда је био брег такав да се ни пешке није могло ићи чим и најмање киша падне, и онда се заиста није могло учинити ништа мање од онога што је учињено. Па зар сад да они сопственици који су од једне непролазне улице добили лепу саобраћајну улицу, ништа за то не плате?

К. Главинић. Ја имам да приметим да је незгодно говорити о нивелацији на овај начин. Ви знате господо да се у опште више на нивелацију, и ако тражите пристанак сваког појединог грађанина да се она изврши, Београд ће остати као што је. Међутим без извршене нивелације, ми не можемо да се макнемо ни у остварењу канализације, ни водовода и т. д. — То је ствар неопходна. Узмите најглавнију улицу Тарације, на дужини од 200 метара имате 15 прелома. Тога нигде у свету нема. Па ипак се диже ларма у јавности због тамошње нивелације. Чувајмо се дакле од тога да дајемо материјала онима који нападају и иначе на радове општинске и ако су ови радови коректни.

Св. Милојевић. Рђаво ме је разумео г. Главинић, ако мисли да сам ја против нивелације. Ја то нисам казао и све што сам рекао то је, да врачарца нису тражили нивелацију, и да у опште нивелација треба да падне на терет целе општине. Кад је нивелација општа потреба и општа корист, онда треба и да се подмири општински.

Председник. Ја мислим да решимо прво то питање хоће ли комисију или не. Ко је за комисију нека гласа за, а ко је против, нека гласа против.

Гласају.

После гласања.

Председник. Гласало је за комисију 10 а против 8. — Дакле, изволте одредити комисију.

Бирају комисију: Милутина Марковића, Св. Милојевића, Гр. Миленковића, Ђ. Новаковић, Мил. Јосимовића.

Председник. Сад имамо на реду питање о калдрмисању Милетине улице и Топличина венаца. О томе имамо два акта од г. министра војног и полиције још од 1886. г. и до сад сам се изговарао тиме што није план нивелације готов. Како је тај план сада свршен, треба и ово питање да решимо. Изволте чути та акта.

Председник. Ја мислим, господо, да је очевидна потреба да се обе ове улице калдрмишу и да можемо решити да се држе лицитације. Милутинова улица је поред војне болнице а овај топличин венац служи у велико саобраћају пошто је на жалост кнез Мијајлова улица врло узана остала.

К. Главинић. Мени изгледа да смо ми од неког времена почели више да водимо рачуна о потребама општим него појединачна, као што и треба да буде, и према томе изгледа ми да не би баш нужно било да се сада одма ове две улице калдрмишу. Међутим ја знам једну улицу далеко важнију, која стоји и данас раскопана, ма да је негда имала своју калдрму. То је улица „спасовска“, коју што пре треба калдрмисати, јер је у сред вароши и поред општинског имања и школе, па деца, нарочито женска, морају по блату да глибају док до школе дођу.

Председник. Што се тиче улице спасовске, она је у програму комисије да се претходно калдрмише. Заиста и није лепо да у улици дубровачкој имамо шестарну калдрму, а одма до ње једно парче код Калимегдана стоји без икакве калдрме.

Гл. Јосимовић. Комисија је нама дала извештај и ми смо усвојили које улице првенствено имају да се калдрмишу. Милетина улица и Топличин венац нису у тај ред ушли. Зато о томе сад не треба ни говорити, док се не сврше ове калдрме, које су усвојене да се првенствено израде.

Председник. Ја држим кад нешто власт тражи да се учини, то треба и учинити.

Н. Х. Поповић. Власти нека се одговори да је примљен њен акт о тој ствари и дат комисији на проучење, али да га упутимо комисији која ће одредити ред. у који ће доћи те улице.

Председник. Што се тиче новаца, ми имамо ове године у буџету на ту цел 125000 динара. Али треба имати у виду то да се из те позиције плаћају и раније закључене погодбе за калдрмисање, и да је решено да се и уштеде по буџету употребе на калдрмисање вароши. Још имам и то да кажем, да је инжењер наш начинио предрачун за све калдрме које до сад имамо да израдим, и да сем тога имамо за ту цел још на 20 000 динара.

Н. Милишић. Ја сам хтео да кажем само то да је заиста потребно и по сам углед престонице да се улица Милетина што пре калдрмише, јер тамо је државна војна бол-

ница, тамо је секциона кућа, и сваки странац тамо ће доћи да то види, па није лепо за углед вароши да та улица и даље стоји не калдрмисана.

К. Главинић. Нико није против тога да се подмири потреба ма где ова била; али ја опет помињем то да је прече и потребније да се калдрмише улица спасовска. Ако хоћете да се прави калдрма у целој улици милутиновој, требаће 50—60.000 динара...

Председник. Ја држим да цела улица Милутинова не би требало да се ове године калдрмише, него само тротоари, а средина могла би се до године изградити.

Гр. Миленковић. И ја тако мислим. Нека се прорачуна шта ће коштати, и колико је до сад утрошено свега на калдрмисање, и шта још по до сад закљученим лицитацијама имамо да платимо, па онда да решимо о овоме. (Врло добро).

Председник. Примате ли то да се за калдрмисање улице Милутинове расписне лицитација тако, да се поставе тротоари и да се средином нивелише, а да се срачуна колико имамо новаца још на калдрмисање па то са лицитацијом да се изнесе одбору на решење. (Прима се) Добро, онда, за вечерас је доста.

Седница је трајала до 9 часова у веће,

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 12. Јуна 1889. године.

Председавао: члан суда г. Коста Томић. Присутствовали одборници: г. г. М. Р. Маринковић, М. Ј. Марковић, М. Јосимовић, Н. Д. Кики, Ж. Бугарчић, М. Дамјановић, Др. М. Т. Леко, Г. Миленковић, В. Виторовић, Ђ. Николић, Ј. Ж. Ђурић, М. Д. Јанковић, Н. Л. Милишић, И. Цветановић, Н. П. Михајловић, К. Д. Главинић, Ђ. С. Новаковић и Јов. Илијћ.

Садржина: 1.) Избор лекара; 2.) Одобрење Пери Ј. Петровићу да на Дунаву подигне пулзометар; 3.) Помоћ сирочади п. Радована Анђелковића б. контролора општ.; 4.) Одобрење друштву Св. Саве да бесплатно вади песак; и 5.) Оставка Ст. Чађевића, I. општ. инжењера.

Председавајући. Састанак је отворен.

Пре него пређемо на дневни ред имамо претходно конференцију да се о извесном питању споразумемо. Господа стенографи нека не пишу. (Настаје конференција. После)

Сад прелазимо на дневни ред.

На првом месту долази да изберемо лекаре за квартал савски и врачарски.

Др. Марко Леко. Као што вам је познато, одбор је још поодавна изабрао нарочиту комисију, којој је стављено у задатак да избере лекара за квартал врачарски, а доцније по жељи председништва и за квартал савски. Чланови те комисије били су г. Др. Пачу г. Др. Ђока Димитријевић, и ја. Нама је председништво упутило шест понуда и то ове господе лекара: Милана Дамјановића, Милоша Кандића, Михајла Хаџи-Лазича, Рибникара, Симона Фарки и Вајсфогела.

За време избора одустали су г.г. Дамјановић и Кандић.

Документа су код свију исправна. И комисија је мишљења, да се за квартал савски узме Др. Михајло Хаџи-Лазич, који је већ био општински лекар и својом ревношћу познат

општини, а на врачару оставити г. Рибникара, који од извеснога времена по привременој наредби општинскога суда врши у оном крају дужност општинскога лекара. (Врло добро. Усваја се)

Само је питање може ли Хаџи-Лазич бити општински лекар, ако је, као што се држи, под стедиштем. Од стране комисије за избор лекара имао сам и ту околност, да са општим одбору.

Председавајући. Дигнуто је стедиште, и сад нестоје никакве препоне.

Живан Бугарчић. Ја не могу да разумем шта то шкоди и ако је под стедиштем.

Милутин Марковић. Он чим добије плату, опет ће доћи под стедиште. Стечај је истина дигнут, али с тога, што је маса исприљена. И тако ће му се опет сва плата одузети.

Председавајући. Сад не могу да му узму сву плату по $\frac{1}{2}$ или $\frac{1}{4}$ како се он са повериоцима споразуме. На послетку нека се он одужује како зна а ми га можемо примити:

Јован Ђурић. Ја сам за то, да се изберу људи, који ће да раде а не као што имамо једног доктора за квартал палидулски. Умро човек и лежи 30 сахата а он неће да дође да га прегледа и посмртну листу да. И укор је добио, и ције хтео доћи. Јутрос је наређено свештенику да сврши опело и без докторског прегледа.

Милорад Д. Јанковић. Господо, ја мислим да суд треба да предузме најстрожије мере против лекара који своју дужност не врши, и ако је ово што се наводи истина, одмах да га из општине службе одпустимо. (Чује се: То је друга ствар.) Мени се чини, да је то Др. Николић на кога ми се јуче опет жалио један човек. Треба извидити и ако је онако урадно да се одпусти, јер ми не морамо никог молити за наше паре.

Што се тиче Х. Лазича, ако је истина као што важе г. Леко, онда да га непримимо, јер ми писмо дужни да отплаћујемо његове дугове нити ће он као презадужен нићи и сиротињу лечити.

Живан Бугарчић. Ја у колико познајем г. Х. Лазича то је човек услужан. Он ће вам на позив нићи чак на врачар и неће да глоби људе. Дајте му колико оштеће за његову визиту, неће вам ни речи рећи, већ је увек благодаран. Сад што је он сиромаша, то је друга ствар. Тако му је дошло време. После он је наш грађанин. Био већ једном наш лекар и одликовао се карактером. (Чује се: То је истина)

Председавајући. Пошто је комисија предложила ту двојицу одбор сад има да реши примали или не. Видим да против избора г. Рибникара нема нико ништа, а за г. Лазича ставићу на гласање. (Да се гласа.)

Живан Бугарчић. Нетреба гласати. Нужно је да нашега човека примимо и да му помогнемо. (Тако је)

Председавајући. Ја ћу ставити на гласање: Хоћемо ли узети г. Х. Лазича или кога другог од кандидата.

Никола Д. Кики. Треба видети можемо ли га примити и ако доиста против њега нема нико ништа.

Живан Бугарчић. Треба сваки одмах да мете руку на срце па право да узме ову ствар. Наша је дужност да га потпомогнемо. Треба да помислите како би нама било кад би нам се овако што неправедно учинило.

Ђока Николић. Ја мислим да г. Х. Лазич као Србин и домородац, заслужује пре да се прими него сваки други.

То што је он посрнуо материјално, не треба да му се се у грех приписује. На против, пре се може рећи да је сиромаша с тога што не наплаћује од сиротиње а ни од других колико је неправдо, већ је задовољан са оним што му се да,

а међутим врло је услужан. Нивако другаче него да узмемо њега.

Милутин Марковић. Ја мислим да је нама главно питање овде да узмемо човека који ће да врши службу. Г. Хаџи Лазић је у таквим приликама и материјалном стању да му неће помоћи оно што му општина као плату да за уживање, јер ће му повериоци то одузети и општина опет неће имати лекара.

Друго је питање, да учинимо добро овоме или ономе, кад би било само то у питању, онда разуме се, да би пре требали узети њега него Вајсфогела. Али овде је тај случај да је он под стечајем и његова плата $\frac{1}{2}$ или $\frac{2}{3}$ ишла би на измирење повериоца, и тада ми опет не би имали лекара.

Председавајући. У државној служби има више чиновника, којима се задржава плата, па ипак врше своју дужност тачно. Ја не видим разлога за што да г. Х. Лазић не може да своју дужност врши, кад он има поред плате и приватне визите.

Др. Марко Лeko. Овде је просто питање. Може ли неко бити чиновник општински, кад је под стечајем?

Председавајући. Кад стоји под стечајем не може. Али овде тај случај није, јер је стечај скинут.

Милутин Марковић. Ја се чудим овом нашем председавајућем судији, како може оваке разлоге да износи. Он вечерас није под стечајем, али сутра може да буде. Овде је питање главно то, да ли би ми у оваквом случају, кад би изабрали Х. Лазића, имали лекара, кад би наступио случај да суд стави забрану на његову плату? — (Да се гласа). Моје је тврдо убеђење, да не би имали, јер би он био принуђен да да оставку или да не ради ништа. И онда на што да бирамо лекара сваки 5—6 дана.

Живан Бугарчић. Ја знам да има толико бесних људи, да му платите и дукат па и два на дан, па ипак неће да ради. Међутим човек кад је у незгодном положају, он једва чека да има посла, и задовољан је кад му се и динар пружи.

Ја не знам за што да не може да ради кад му се узме $\frac{1}{4}$ или $\frac{1}{2}$ плате. Он ће радити са остатком и поред приватних послова биће му доста. Дужност је господо наша, да нашег оскудног а поштеног човека помогнемо. Оставите ви све друго на страну. Он је наш син, а и сви кажу да је поштен и добар доктор, а има и прече право, јер је већ био и у нашој општинској а и у државној служби.

Никола Д. Кики. Ја мислим да он не би ни тражио службу, да није осигурао своје стање.

Председавајући. Онај, који је за мњење комисије, а то је да се прими Х. Лазић, нека каже: „за“ — а који је против, нека каже: „против“. (Настаје гласање).

После гласања.

Председавајући. Дакле већина је за одборско мишљење и г. Х. Лазић је примљен.

Сад је на дневном реду пренос права службености од г-ђе Милице Димитријевића на г. Перу Петровића на оном земљишту на Дунаву што је општина дала у службеност Милице. Ја мислим да ово можемо одмах решити.

Милутин Марковић. Ја мислим кад се изнесе један предлог одбору на решење онда треба предходно да се прочита оно што је раније рађено. Нека се прочита.

(Секретар чита прво ранија акта; — даље изјаву Миличину и напослетку изјаву Пере Петровића).

Илија Цветановић. Ја видим да се овде чини једном више другом мање, па сам хтео да учиним једну примедбу. Г. Никола З. Половић плаћа 700 динара, а ова Милица само 300 динара. Одкуд ономе скупле?

Божа Новаковић. Овде не може бити говора о преносу јер је та службеност лично Милице уступљена, па га за то она не може пренашати; но је овде питање: хоћемо ли овоме човеку сад дати то исто право које смо дали и бившем сопственику, или нећемо.

Коста Главинић. Држим да не би требало правити сметње још и с тога, што је то сем у интересу сопственика још и у интересу наших грађана, који се купају, јер је вода дунавска боља него бунарска.

Живан Бугарчић. Ово је право општина дала само Милице, а сад пошто је то купатило препродато, држим да више не може ни уживати то право. Одбор сад може да реши како хоће. Ово нема везе са ранијим решењем одбора, јер кућа кад се прода губи, и право које је имала. Одбору стоји слободна воља или да подигне плаћање службености или да остане по старом.

Председавајући. Ја мислим да ће општина имати користи ако ово право да и Перу. Што се цифре неслажу, то је с тога што се обала Савска даје под закуп, и што је он у праву да подигне зграду на обали, а овамо то није. Ја држим да ово треба општина да одобри пошто има приход а после и праведно је да му се да, пошто је право службености везано за ствар.

Живан Бугарчић. Ми нисмо противни за издавање, него хоћемо ли повисити или нећемо.

Коста Главинић. Тамо изрично стоји ако подигне цени платиће 300 динара а ако и пулзометро онда плаћа 700 динара. И Брабец а сада Бајлови плаћа тако исто као што је и Милица плаћала.

Илија Цветановић. Ја држим да треба подједнако да плаћају како они на Сави тако и ови на Дунаву.

Др. Марко Лeko. Кад не би било овога преноса, онда не би имали никаквога повода, да старом сопственику подижемо кирију, и сад кад би то учинили, могло би нам се с правом пребацити, да то чинимо из нерасположења према личности и т. д. За то нека остане по старом, и не треба чинити овоме предузећу никакве сметње, јер је у интересу здравља оних грађана наших, који се тамо купају, да имају чистију дунавску воду од оне воде бунарске, која се до сад употребавала.

Живан Бугарчић. Ја мислим свакојако треба повисити, но не баш на 700 динара него нешто мање. То је право, јер кад сакација плаћа, нека плати и он мало више. Дакле није право 700 дин., али је право 500 или 600 динара. Садањи сопственик је могућан човек и може да плати.

Милорад Јанковић. Ја би молио да ми се каже, за које је време општина уступила тој жени то право.

Др. Марко Лeko. Дотле док општини не затреба. Време је неодређено.

Председавајући. Кад је одбор раније решио да јој се то право уступи, он је ценио онда и то, колико је могла да вуче приход, па је према томе и цену од 300 дин. одредио рачунајући да неће имати друге користи.

Др. Марко Лeko. Нека остане по старом, само да му се стави у дужност да се строго придржава и свега онога, што је она комисија, која је одредила место одакле ће се из Дунава вода црпети, из санитетских обзира, сопственику купатила, прописала. (Да се усвоји).

Председавајући. Усваја ли одбор под тим условима? (Усваја).

Молим вас господо. Управа вароши Београда једним актом наређује да оградимо старо гробље. Чујте тај акт (Секретар чита).

а ми Јслим да треба да се одреди једна комисија те да види, где треба да се ограда,

Коста Главинић. Нека сам ипжињер општински направи предрачун.

Миливоје Јосимовић. За што да се одређује комисија, и за сваку ситуацију, и зар није простије да се нареди једном органу општинском да види у чему је ствар, па да суду рефереше.

Миловин Маринковић. Мени одређивање тих комисија изгледа као одуговлачење посла. Има ствари које може сам Суд да извиди са својим персоналом. За то сам и ја да не треба комисију за ово одређивати.

Милорад Јанковић. Ово што се тражи не може се извршити. Онда има пролаз на који ондешњи становници имају права. Дакле питање је смемо ли заградити. Само је нужно да се загради онај мајдан, где се је пре један човек са колима скрхао.

Коста Главинић. Ову ствар мислим може да сврши сам општински Суд на начин, који као најподеснији нађе. Овом приликом хоћу да учиним једну примедбу, да у будуће, кад се изнесе штогод пред одбор, треба предходно да се спреми и изнесе све што с овим у свези стоји, како би одбор могао одмах донети своју одлуку, а не овако као што је сад учињено.

Случај је овај такав, да би Суд могао све да извиди и спреми што је нужно по тој ствари, па сад да се она реши, а Суд није тако учинио, већ изнео просто те се не зна ни шта ће се ни како донети одлука.

Ја би молио да се ова моја напомена у будуће има у виду.

Председавајући. Не знам гди је нама базис да знамо, шта треба да свршимо ми у Суду, а шта одбор. Ове су све ствари за одбор. (Чује се изнесете ви нама реферат).

Миливоје Јосимовић. Све ствари где нема никакве сумње и спора, дужни сте сами да свршите, а пред одбор да изнесете само оне предмете где може бити какве сумње или где је потребно нарочито оцена и мишљење стручњака. Па и у таквим случајевима дужни сте да изађете пред одбор са рефератом из којег се стање ствари може јасно да увиди, а не као што се врло често чини, да се поједини предмети износе на решавање без потребног објаснења и нужних података.

Јован Бурић. Ја мислим да овде није потпуно поднето извешће. Мени је говорио један члан полиције, да постоји један акт којим тутори траже, да они оgrade у колико на цркву припадне. Они сад траже да им се изда линија.

Председавајући. Господо, оставите то Суду да извиди, па ће вам поднети реферат. (Добро).

(СВРШИТЕ СЕ.)

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Поклон. Певачко друштво «Даворје» предало је општини 100 слика *Његовога Величанства Краља Александра Првог* са захтевом да се у славу «Првог Миропомазаника — после Косова» раздаду добрим а сиротним ученицима београдских основних школа.

Хвала буди «Даворју» — и дај Боже, да овако лепо дело његово уроди још лепшим последицама: да се млада српчад зарана запоји љубављу према Краљу и свему што се српско зове!

Нова црква. Један родољуб, чије је име за сада у тајности, изјавио је Његовоме Високопреосвештенству Митрополиту Михаилу пристанак да на новоме београдском гробљу подигне цркву о своме трошку. Добротвор је одредио 4000 дуката за цркву и 1000 за унутрашњи украс; жели да храм цркве буде летњи Св. Никола и да у њој може имати своју гробницу. — План за цркву израдиће се одмах а зидање почеће идућег пролећа.

Примив ово к знању у седници од 10. ов. м., општински је одбор донео одлуку потребнога свога одобрења и у исто време препоручио председништву, да од стране општине подесе Њ. Високопреосвештенству изјаву највеће захвалности.

Успех. С радошћу бележимо да су претходни радови за решење водоводног питања приведени своме крају и крунисани срећним успехом. Квантитативно истраживање воде показало је да ће пронађена жица у области «белих вода» давати довољно воде за нове варошке водоводе, а извршеним анализама, и овде и по заводима на страни, констатовано је и то, да је та вода добра за пиће. Најмеродавнију сведоцбу о овоме општина је пре неколико дана добила у писму чувенога стручњака *Др. Петенкоффера*, старешине хигијенског завода у Минхену.

Пододбор за извршење водовода, поднеће првој ванредној седници општинскога одбора извештај о последњој партији извршених предходних послова, после чега има се само сачекати да г. Оскар Смеркер сврши поручени пројекат и општина закључи зајам, па у име Божје грађењу водовода моћиће се с пролећа одмах приступити.

Понуда. Општина је ових дана добила понуду од лондонске банке «Hume Webster Hoare et Comp.» (преко заступника г. Јов. Грујића цив. ипжињера), да прими извршење свих оних великих варошких послова, за које се са општином погоди. Банка тражи повластицу и право експлоатације за све оно што општина не мисли у сопственој режији радити а нуди и зајам за поједине послове, које општина буде сама хтела извршити. У крајњем случају, ако се општина реши све послове задржати у своје руке, банка нуди зајам од 15 милиона динара са 6% остављајући да се ближи услови погодбом углаве.

Понуда ова изнеће се једној од идућих седница и од коликог успеха буде, јавићемо.

Мерина. Општински је Суд издао налог свима кантарским станицама да у најкраћем року изврше наплату оних сума мерине, које услед расписа Господина Министра од 1. Септембра пр. год. нису прибране на време.

Јављајући ово ради оних, који подлеже плаћању мерине, скрећемо им пажњу и на то, да ј

општински одбор још одлуком 5. Јануара ове године ставио до знања Господину Министру народне привреде, да према закону о кантарији општина није у стању одазвати се наредби, издатој у поменутом распису.

Нек се зна. Извесни страни листови прошле недеље донели су вест да је некакво америкачко друштво понудило општини београдској 8,000.000 динара, ако добије повластицу да у Топчидеру оснује карташку банку.

Ту белешку, у мање више тачном преводу њене заједљиве оригиналности, саопштили су наши дневни листови а неки од њих чак и питају: «има ли чега у ствари?»

У одговор велимо: *измишљотина је, али ваља читати између редова.* —

Они, којима интереси диктују да стоје на стражи наших финансијских прилика, у препредености својој осећају да се збива нешто што им ни мало не годи: прокљували су да границе територијума за финансијска предузећа београдске општине *неће бити сасма уске*, па се плаше да се тиме њима не извуче «асура испод ногу».

Није ли им зар онда од користи ма и Galgenhumor-ом стварати бране, па да: «*тече вода куд је текла.*» Тада би им наши «*Stadtväter*» у истини били «*weiser Rath.*»

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ

На састанцима 3. 8. и 10 ов. општински је одбор:

а.) оснажио одлуку (Бр. 114) одобрењем учињеног издатка за сепаратан воз;

б.) изабрао комисију да оцени може ли се Управи дуванског монопола дати извесно земљиште под закуп;

в.) усвојио извештај комисије и решио да предузимач Ст. Крстић буде дужан продужити оправке и претрес калдрме у погођеним улицама по новопрописаним условима; иначе да се распише лицитација па под истим условима продужење послова другогме уступи;

г.) одобрио да се ове године на општинској кући изврше најнужније оправке, а подизање још једног спрата да се одложи за до године, и лицитација на време распише.

д.) учинио исправку одлуке Бр. 124 захтевом да се на начелно решење, пре држања лицитације још једном пред одбор изнесе питање о грађењу другог спрата и новог крова на општинској кући;

е.) изабрао комисију да извиди и одбору поднесе извештај: колико је и каквог камења дато становницима «изворне» улице, и на што је тај камен употребљен;

ж.) дао мишљење за повишницу цене хлеба на 20 д. п.;

з.) решио да се Стојану Крстићу по комисијском мишљењу од досадање зараде задржи 500 динара на име особите кауције, па остало исплати по одбитку 10 од сто на име гаранције за доброту калдрме, с тим саопштењем: да ће општина (из 500 дин. кауције) извршити сама раскопану

калдрму по појединим улицама, ако он томе не приступи до с. Илије.

и.) одлучио да се прими калдрма коју је у призренској улици израдио Панта Манојловић али под условом његовога пристајка да се задржи двогуба кауција за гаранцију, и да том кауцијом предузимач јамчи за две године;

ј.) примио извештај водоводног пододбора и одобрио да се за исплату трошкова, учињених око истраживања воде, преко раније одобрених кредита, изда сума од 10.000 дин.;

к.) решио да се управи дуванског монопола одговори да општина није у стању дати онај део земљишта (траженог под закуп 7. Јула т. г. ДБр. 15.202), на коме је пројектован пут за трговинску везу са железницом и пијацом земаљских производа; но се могу уступити оба дела земљишта с једне и друге стране пројектованог пута, или какав други простор општинског земљишта, који управа монопола изабере;

л.) одобрио да се пожарна чета снабде са 10 пари коња, да се набаве још двоја (боља и простија) мртвачка кола и купи још један фијакер, и

м.) изјавио с највећом захвалношћу одобрење једноме родољубу, који је Њ. В. Г. Митрополиту дао пристанак да о своме трошку подигне на новом гробљу цркву, које ће храм бити летњи св. Никола и у којој ће добротвор имати своју гробницу.

ПРЕГЛЕД

ПОСЛОВА ОПШТИНСКОГА СУДА

— од 3 до 9. Јула о. г. —

I. Судска радња:

а.) рочишта одређено	97
б.) пресуда изречено	50
в.) забрана одобрено	61
г.) уверења издато	68

II. Извршно оделење:

а.) пресуда извршено	35
б.) забрана удејствовано	48
в.) уверења прибављено	32
г.) страних предмета свршено	1
д.) маса образовано	11

III. Са кланице:

Заклато:	
а.) волова	122
б.) крава	22
в.) бивола	4
г.) биволица	—
д.) телади	23
ђ.) овнова	92
с.) оваца	3
ж.) јагањаца	611
з.) јаради	23
и.) свиња	216
ј.) прасиди	7

Примедба: Наплаћено је аренде 5709.50 динара. Кријумчара проказано 2.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА:

Од 1. до 8. Јула прешло преко општинских кантара:

Килогр.	326	Брашна пшенична	17.50
«		Брашна кукурузна	—
»	8618	Пшенице	12.25
»	2132	Кукуруза	10.25
»		Ражи	
»	17,739	Јечма	8.50
»	3886	Овса	10.—
»	965	Пасуља	24.—
»	2705	Кромпира	12.—
»	1579	Црна лука	7.50
»		Бела лука	—
»	986	Јабука	14.—
»		Разна воћа	—
»	4278	Крушака	18.—
»	3382	Шљива сувих	14.80
»	21,870	Сена	4.25
»	625	Сламе	2.—
»	1,196	Коре брезове	13.—
»		Кајмака	—
»	1255	Сира	60.—
»		Лоја топљеног	95.—
»	148	Масти	125.—
»	328	Вуне непране	110.—
»	12,070	Свиња дебelih	83.—
»	1311	Ћумура дрвена	6.50
»	93,265	Креча	3.—
»		Земље Лончарске	
»	118.	Длака коњски	140.—
»		Кајсија	
»	287	Катрана	20.20
»	4,743	Варива Зелена	20.—
»	725	Јарме	11.—
Литара	25,912	Вина црна, 1. Ектолитар	18.—
»	2,652	Вина бела 1. »	13.—
»	6,700	Ракије шљивове меке	26.50
»	1600	» комове »	28.—
»		» » луте	

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Ст. у Нишу. Нагомилани записници одборских седница морају се час пре предати јавности, како би по том одборска радња могла излазити на време. Изаћиће још неколико овако, са читавим табаком увећаних бројева, због тих записника. Али чим се с њима сврши, у лист ће — буди уверен — улазити ствари какве, у правилном схватању задатка општинских новина, и ти желиш.

В. у Пож. Увек ће према простору бити места за саопштавање важнијих послова и из других општина. Штета само што је једини Л—ћ налазио за вредно јавнути се по каткад.

Л. у Шап. Уз позив за претплату проговориле се и о томе. Програм је утврђен још при покретању листа, али се на њ заборавило. Сачекај, па онда саопшти своја нахођења. Одбор је решио да се са Записницима похита, и за сад они првенствено уносе.

СПИСКАК

Младића рођених 1869. год. који се не могу да пронађу а треба да се регрутују, за стални кадар.

I.

Они који имају родитеље

- 1, Милорад син Николе Тодоровића и Матере Марије.
- 2, Никола син Марка Петровића кочијаша и Матере Драге.
- 3, Петар син Димитрија Ранисављевића кочијаша и Матере Јелене.
- 4, Петар син Кузмана Арадског и Матере Милице
- 5, Јован син Милоша Николића кројача и Матере Јелене
- 6, Милош син Јована Појића крчмара и Матере Јелисавете
- 7, Милан син Ђорђа Лазаревића надничара и Матере Ленке
- 8, Стеван син Милована Радојковића и Матере Милице
- 9, Јован син Алексе Јовановића слагача и Матере Катарине
- 10, Светислав син Стевана Николића надничара и Матере Василије
- 11, Драгољуб син Стевана Томића снајдера и Матере Христине
- 12, Милан син Живана Петровића бандиста и Матере Настасије
- 13, Ђорђе син Дамњана Живанчевића кочијаша и Матере Катарине
- 14, Душан син Димитрија Стојановића кочијаша
- 15, Александер син Филипа Рисјанског надничара.
- 16, Коста син покојног Јакова Савића бив. жандарског официра

II.

Они који мајку имају а оца немају

- 17, Милан син покојног Трифуна Станковића трговца Матере Зораиде
- 18, Драгутин син покојног Радована Узуновића обућара и Матере Јованке

III.

Они којима је мајка позната

- 19, Димитрије син Милеве кћери Стевана Јовановића терзије
- 20, Милан син Милице кћери Николе Живановића
- 21, Ђорђе син Катарине кћери Јована Богдановића ледера.
- 22, Игњат син Ане Цветковић
- 23, Милета син Живане девојке
- 24, Драгутин находче
- 25, Милорад "

Сем горе именованих, позивају се такође и сви они који су овде у Београду 1969-те године рођени да одмах предстану суду ово-општинском, који још нису предстали, како би се могли регрутовати за стални кадар. У противном случају, ко се не пријави сада, служиће познате три године без изговора на његово стање.

Од стране Суда општине вар. Београда 10. Јула 1889. Б. Вр. 1870.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ:

При инжињерском одељењу Суда ово општинског др-
жаће се следеће јавне усмене лицитације и то:

I.

На дан 18. т. м. од 3 до 6 сати по подне, за оправку
свију основних школа. Кауција 850 динара.

II.

На дан 19. т. м. од 8. до 12. сахати пре подне за гра-
ђење тротоара и коловоза калдрме у делу Београдске улице.
Кауција 300 динара.

III.

На дан 19. т. м. од 3 до 6 сахати после подне за гра-
ђење калдрме у делу пријеполске улице. Кауција 600 дин.

IV.

На дан 21. тек. мџа. од 8 до 12 сахати пре подне за
одкопавање земље до нове нивелете и грађење калдрме у
спасовској улици. Кауција за одкопавање земље 120. а за
калдрму 450 динара.

V.

На дан 21. т. м. од 3 до 6 сати после подне за од-
копавање земље до нове нивелете и грађење калдрме у ми-
дутиновој улици. Кауција за одкопавање земље 600 а за
калдрму 1500 динара.

Ближи услови, предрачуни и планови попречних и уз-
дужних профила, могу се видети у грађевинском одељењу
општ. надлежства сваког радног дана у време канцеларијско,
и при лицитацији.

Из седнице Суда општине вар. Београда 12. Јула 1889
године.

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

Српска Краљевска Академија, по тачци 4. чла-
на 56. својега Пословника, расписује награде за
најбоље расправе ових задатака, и то:

1. Из природних наука:

*Статиграфска и палеонтолошка студија терцијерног
земљишта у Тимочкој Крајини“:*

2. Из наука философских:

*Прикупљање и објашњавање речи у народном
језику за апстрактне појмове“;*

3. Из наука друштвених:

*„Битка Косовска (15. јуна 1389.) њени узроци
и њезине последице,“ и*

4. Из уметности:

*„Студија о карактерним особинама српске на-
родне музике; о њеном постању, развијању под раз-
ним државним и друштвеним приликама, као и о
угицају који су на српску музику могли имати на-
роди с којима су Срби долазили у додир“.*

Најбољој расправи свакога од ова четири за-
датка награда је хиљада динара.

Најдужи рок за подношај ових расправа јесте
1. јануар 1890.

Доцније ће се обзнанити све формалности при
подношању ових расправа онако како прописује члан
59. Пословника Академије

16. марта 1889.
у Београду.

*Члан, заступник секретара
Српске Краљевске Академије.*
М. Б. Милићевић.

ДРУШТВО Св. С А В Е

родољубима и пријатељима српске мисли
и српског јединства

Друштво Св. Саве, којег вам је племенити циљ познат,
има данас ове две важне установе:

1. Светосавску школу — вечерњу — која се дели на
два одељка: на основну и приправну — учитељску школу.
У њој се, посведневно по два, а у зимње доба и по три часа
у вече, уче деца, младићи, па и одрасли људи, што из срп-
ских крајева ван краљевине долазе у Београд за разне гра-
ђевинске и друге послове, а који су живи проносачи српске
свести, српскога језика, српских обичаја и осећаја. Број уче-
ника Светосавске школе био је ове године до 140.

2. Друштвени „Пансионат“, у коме се издржавају и
спремају за учитеље и наставнике младићи такође из крајева
српских ван краљевине, а којих је 32 на броју.

Предавања у Светосавској Школи држана су а држе се
и данас у теразијској основној школи. А за пансионат морало
је друштво узимати нарочите станове у најам.

Главни Одбор Друштва Св. Саве одлучио је да за ове
две установе, као и за друштвену библиотеку и канцеларије
друштвене управе подигне нарочиту зграду: „*Светосавски Дом*“.

Према својој намени „Светосавски Дом“ мора бити зграда
већег размера. Она ће бити подигнута на друштвеном плацу
у Душановој улици. Полагање темеља мисли се извршити још
у току месеца јула.

Главни је одбор приредио *лутрију*, за коју су срећке
већ скоро растурене, а чист приход њен — који у повољ-
ном случају може бити 12 до 15 хиљада — намењен је по-
дизању Светосавскога Дома. Сем тога, управа је од општине
београдске добила право на бесплатно вађење *камена и теска*;
она је добила и потребну *грађу за кров*, као и тријестину
хиљада *цигаља* од појединих родољуба.

Па како све то још нису ни приближно довољна сред-
ства, која би била потребна за довршење те велике зграде,
друштвена управа, немајући права на трошење сталнога фонда
друштвеног, морала се одлучити на овај корак: *да се обрати
српским родољубима и пријатељима српске мисли и једин-
ства, с молбом, да јој својим добровољним прилозима при-
теку у помоћ.*

Управа Друштва Св. Саве апелује на српску свест и
српско родољубље. Она је убеђена да Светосавски Дом, што
већи и величанственији, и треба да буде подигнут српским
родољубљем, те да он остане потомству видљиви доказ да-
нашњих напих патриотских напора, доказ нашега делања и
напих тежања за јединством раскомаданог нам племена.

Родољуби! Не пожалите жртава за овај узвишени циљ.

Д.С.С. Бр. 819.
1. Јула 1889. год.
Београд.

Председник,
„Друштво Св. Саве“,

Светомир Николајевић.

Тајник

Ср. Ј. Стојковић.